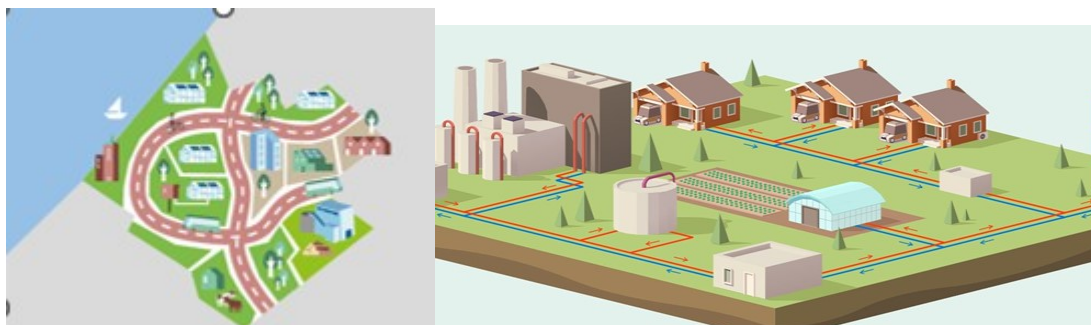

Jaarplan 2025

Westlandse Energie Opgave 2023-2027 JAARPLAN 2025

Uit: Westlandse Energie Opgave 2023-2027

Nederland kan in 2050 volledig klimaatneutraal zijn. Maar die haalbaarheid komt ernstig in het geding als we controversiële maatregelen - zoals CO₂-opslag, biobrandstoffen en krimp van de veestapel - uitsluiten of zelfs maar uitstellen.

Klimaatneutraal in 2050: het kan, maar Nederland moet wel vol aan de bak

Van: Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) doorrekening april 2024

Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw)

Deze wet helpt de haalbaarheid en betaalbaarheid van collectieve warmtenetten te verbeteren, netcongestie tegen te gaan en toe te werken naar een duurzamere, onafhankelijke en rechtvaardige warmtevoorziening.

Van: Vereniging Nederlandse Gemeenten december 2024

Energie cluster Beleid

Portefeuillehouder: P. Valstar

Ambtelijk opdrachtgever: M Schoemaker

Ambtelijke opdrachtnemer: J Meeuwissen

Januari 2025

24- 0198982

1. Inleiding

Dit document is het Jaarplan 2025 van de Westlandse Energie Opgave (WEO). De WEO beschrijft de doelen die de gemeente Westland nastreeft op het gebied van energie, zowel wettelijke als wenselijke, en de strategieën waarmee deze doelen worden gerealiseerd. De huidige WEO, de tweede versie, is op 21 juni 2023 door de gemeenteraad vastgesteld. Als onderdeel van de WEO wordt jaarlijks een jaarplan opgesteld. In dit jaarplan blikken we terug op de resultaten van het voorgaande jaar en leggen we vast welke acties we het komende jaar ondernemen.

Strategische speerpunten

Het jaarplan is opgebouwd rondom de vier strategische speerpunten uit de WEO, die nauw met elkaar verweven zijn. Per speerpunt zijn de geplande activiteiten beschreven, evenals hun relatie tot (nationale) regelgeving. Ook zijn de Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) opgenomen om de voortgang te monitoren.

Flexibiliteit en ontwikkelingen

De energiemarkt verandert snel, zowel op het gebied van beschikbaarheid, technologie, beleidsinstrumenten als prijzen. Dit vraagt om een flexibele aanpak. Het rijk heeft inmiddels stappen gezet in de ontwikkeling van het wettelijk kader. Hoewel gemeenten binnenkort bevoegdheden krijgen om wijken aardgasvrij te maken, zijn deze nog niet toepasbaar, maar kunnen voorbereidingen al wel worden getroffen. Daarnaast blijft er onzekerheid over de prijs voor duurzame warmte, wat de betaalbaarheid van deze alternatieven beïnvloedt.

Ondanks deze ontwikkelingen blijven de uitgangspunten van de WEO na twee jaar ongewijzigd. We zetten daarom het bestaande beleid voort, waarbij we gebruikmaken van specifieke uitkeringen vanuit het rijk.

Focus en prioriteiten 2025

Voor 2025 ligt de nadruk op:

- Het isoleren van woningen om energie te besparen.
- Het faciliteren van duurzame energiebronnen.
- Het benutten van samenwerkingskansen met partners in de energie- en sociale sector.

In Monster werken we actief met partners aan het aardgasvrij maken van woningen. Voor het komende jaar onderzoeken we de mogelijkheden om dit ook in twee andere wijken te realiseren. Tegelijkertijd bereiden we het Warmteprogramma 2026 voor, waarin wordt vastgelegd hoe de warmtetransitie in Westland wordt vormgegeven. Dit programma, dat in 2025 samen met inwoners en partners wordt opgesteld, is een wettelijke verplichting en zal beschrijven hoe Westland stapsgewijs aardgasvrij wordt.

De rol van de gemeente Westland

De komende jaren speelt de gemeente Westland een actieve rol in de energietransitie door: Het bieden, faciliteren en ondersteunen van betaalbare en duurzame warmte- en elektriciteitsvoorzieningen. Samen te werken met verschillende doelgroepen om energiebesparings- en verduurzamingskansen te benutten. Toe te zien op de betaalbaarheid, toegankelijkheid, veiligheid en duurzaamheid van alternatieve energievoorzieningen, met speciale aandacht voor huishoudens met lagere inkomens.

Warmtenetten blijven een kansrijke oplossing, vooral in de wijken die worden verkend als mogelijke aardgasvrije gebieden. Tegelijkertijd blijven we openstaan voor andere innovatieve alternatieven.

Uitgangspunten Westlandse Energie Opgave 2023-2027:

- **Duurzame energie voor iedereen:** Westland wil betaalbare, duurzame energie voor alle inwoners. Geothermie en restwarmte bieden kansen, maar zal ook op termijn niet voldoende zijn. Westland kijkt nadrukkelijk naar innovatieve alternatieven.
- **Stimuleren van duurzame opwek:** De gemeente ondersteunt zowel grootschalige als kleinschalige initiatieven. Grootschalige windmolens worden niet wenselijk geacht, maar kleinere toepassingen van windenergie kunnen wel interessant zijn.
- **Aanpassing regelgeving:** Belemmerende lokale regels voor energieopwekking worden herzien en opgenomen in Omgevingsplannen, met aandacht voor veiligheid en minimale overlast.
- **Ondersteuning initiatieven:** Burger-, bedrijfs- en verenigingsinitiatieven worden gestimuleerd via subsidies en speciale loketten voor doelgroep specifieke vragen.
- **Aardgasvrije wijken:** De eerste stappen richting aardgasvrije wijken zijn gezet. In verkenningswijken (Warmtevisie Westland, 2021) werkt de gemeente samen met inwoners en marktpartijen in een regierol.
- **Draagvlak en keuzevrijheid:** Burgers behouden keuzevrijheid. Betaalbaarheid en toegankelijkheid worden geborgd als belangrijke waarden in de transitie.
- **Geothermie als pijler:** Geothermie blijft essentieel voor duurzame warmte in de glastuinbouw en de gebouwde omgeving. Warmtenetten worden veilig en betaalbaar ingevoerd.
- **Financiële kansen benutten:** De Gemeente Westland benut rijkssubsidies en financiële regelingen, in samenwerking met inwoners, bedrijven en andere stakeholders.

2. Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Inhoudsopgave	5
3.	Terugblik, doelstellingen en het wettelijk kader	6
	Belangrijke stappen gezet door het rijk in wetgeving energietransitie	8
	Versnelling warmtetransitie	9
4.	De energieopgave in 4 speerpunten	10
	De 4 speerpunten 2024 uit de Westlandse Energie Opgave:	10
5.	Speerpunt A Energievoorziening & Glastuinbouw	12
	Uitgangspunten	12
	Taken gemeente	13
	Terugblik	13
	Vooruitblik en lopende plannen	14
	KPI's A: Energievoorziening en glastuinbouw	19
6.	Speerpunt B Gebouwde omgeving	20
	Uitgangspunten	20
	Uitgangspunten:	21
	Taken gemeente	21
	Terugblik	22
	Vooruitblik en lopende plannen	24
	KPI's B: Gebouwde omgeving	25
7.	Speerpunt C Draagvlak verduurzaming bewoners en doelgroepen	26
	Uitgangspunten	26
	Taken gemeente	26
	Terugblik	26
	Vooruitblik en lopende plannen	27
	KPI's C Draagvlak verduurzaming bewoners en doelgroepen	27
8.	Speerpunt D Regionale samenwerking en wetgeving	28
	Uitgangspunten	28
	Taken gemeente	28
	Terugblik	29
	Vooruitblik en lopende plannen	29
	KPI's D Regionale samenwerking en wetgeving	31

3. Terugblik, doelstellingen en het wettelijk kader

Volgens het Klimaatakkoord moeten in 2050 zeven miljoen woningen en één miljoen gebouwen aardgasvrij zijn. Dit vraagt om een ingrijpende transitie. De grootste uitdaging in het verduurzamen van de energievoorziening ligt bij de warmtevraag, die ook de meeste impact heeft op onze inwoners. Ongeveer twee derde van de energierekening van een gemiddeld huishouden wordt bepaald door verwarming, die momenteel grotendeels met aardgas wordt geleverd. Om deze uitdaging aan te pakken, moet de energievoorziening in een ongekend tempo worden verduurzaamd. Dit houdt in dat nieuwbouw geen gasaansluitingen meer krijgt en bestaande gebouwen op termijn worden losgekoppeld van het aardgas. Voor verwarming zijn duurzame alternatieven nodig, zoals elektriciteit uit zon, wind en kernenergie, restwarmte uit de industrie en geothermie.

Transitie van bestaande woningen

Bestaande woningen moeten eerst geschikt worden gemaakt voor de energietransitie (bijvoorbeeld door isolatie) en daarna overgaan op duurzame energiebronnen. Dit zal leiden tot een toename in elektriciteitsgebruik, wat extra druk legt op de elektriciteitsinfrastructuur en het risico op netcongestie vergroot. Tegelijkertijd neemt de vraag naar koeling toe. Warmte-koudeopslagsystemen (WKO), zoals die bij tuinders worden gebruikt, vormen een belangrijk alternatief omdat ze zowel verwarming als koeling kunnen bieden. Dit onderstreept de toenemende noodzaak om de ondergrond zorgvuldig te beheren.

De rol van isolatie

Isolatie speelt een sleutelrol in deze transitie. Het verbetert het wooncomfort, verlaagt de warmtevraag, voorkomt energiearmoede en vermindert de CO₂-uitstoot. Ons doel is dat er in 2030 geen woningen meer zijn met de lage energielabels D, E, F en G. Dit vereist een gezamenlijke inspanning van de gemeente, woningcorporaties en particuliere woningbezitters.

2020-2024

In de afgelopen jaren zijn verschillende relevante en richtinggevende beleidsstukken en uitwerkingen ontwikkeld. Deze documenten vormen de basis voor het bepalen van de benodigde middelen, zowel materieel als personeel, om de energietransitie vorm te geven.

- **Omgevingsvisie (2020):** Dit beleidsdocument legt de ambities vast voor de fysieke leefomgeving in Westland. Een belangrijk doel hierin is dat woningen in Westland in 2040 zoveel mogelijk energieneutraal zijn, goed geïsoleerd, en waar mogelijk worden aangesloten op duurzame warmtebronnen of geëlektrificeerd.
- **RES 1.0 (2020):** In de Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 is onderzocht welke mogelijkheden er zijn voor duurzame energieopwekking in de regio en specifiek in Westland. Dit heeft onder meer geleid tot verdere plannen voor het plaatsen van zonnepanelen op waterbassins en parkeerterreinen, die momenteel in ontwikkeling zijn.
- **Warmtevisie Westland (2021):** Deze visie schetst de uitgangspunten en een overkoepelende aanpak tot 2050. Het document bevat een overzicht van beschikbare warmtebronnen, de warmtevraag per buurt en één of twee voorkeurstechieken per gebied. Daarnaast biedt de Warmtevisie een fasering voor het aardgasvrij maken van buurten, zowel voor 2030 als daarna. Ook wordt beschreven welke rol de gemeente inneemt, welke instrumenten zij inzet, en hoe inwoners en andere belanghebbenden actief bij het proces worden betrokken.
- **Verduurzamingslening voor maatschappelijk vastgoed en VVE's (oktober 2023).** Deze lening is afgerond.
- **Warmtenet Monster:** Met de partners Arcade Wonen en HVC is een samenwerkings-overeenkomst getekend voor het aansluiten van een warmtenet in de kern Monster (september 2023). Arcade en HVC hebben investeringsbesluiten genomen en het rijk heeft voor de aanleg subsidies verleend. In 2026 worden ca. 760 woningen van Arcade aangesloten op het warmtenet. Ook 2 gemeentelijke panden worden mogelijk op dit warmtenet aangesloten. Aan zwembad de Boetzelaer is ook voorgesteld om aan te sluiten op het warmtenet. De gemeenteraad zal in januari 2025 een besluit nemen.
In 2024 is ook de verkenning gestart naar in hoeverre andere (particuliere) woningen kunnen aansluiten in de toekomst.
- **Nationaal Isolatie Programma:** Dit programma wordt in Westland uitgevoerd met financiële ondersteuning van het Rijk om woningeigenaren te helpen hun woningen te isoleren. Onderdeel hiervan is een subsidieregeling die wordt beheerd door de gemeente. Voor de uitvoering heeft het Rijk ook de tweede tranche van de Specifieke Uitkering Lokale Aanpak Isolatie toegekend.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2024 heeft de gemeente nieuwe bevoegdheden gekregen op het gebied van ruimtelijke ordening. Deze wet biedt de mogelijkheid om via het omgevingsplan regels vast te stellen die bijdragen aan een 'evenwichtige toedeling van functies aan locaties' (art. 4.2 lid 1 Ow). In de Gemeentewet is vastgelegd dat gemeenten ruimtelijke reserveringen moeten opnemen in het omgevingsplan voor de gemeentelijke warmte-infrastructuur en regie moeten voeren over de ondergrondse openbare ruimte. Daarnaast hebben gemeenten de verplichting om ruimtereserveringen van het Rijk te verwerken in hun omgevingsplan. De Rijksoverheid coördineert de besluitvorming over energieprojecten van nationaal belang, waarvoor de minister van Klimaat en Groene Groei (KGG) verantwoordelijk is.

Belangrijke stappen gezet door het rijk in wetgeving energietransitie

De transitie naar duurzame warmtevoorzieningen wordt ondersteund door een nieuw wettelijk kader, met als doel een betaalbare en betrouwbare warmte-infrastructuur op lange termijn te realiseren.

Met de invoering van deze nieuwe wetgeving krijgt de gemeente een bredere coördinerende en regisserende rol. Waar de gemeente voorheen vooral een afwachterende en faciliterende houding aannam, wordt zij nu geacht actief sturing te geven en samen te werken met initiatieven die de energietransitie bevorderen. Een belangrijke bevoegdheid in dit proces is de aanwysbevoegdheid uit de Wet Gemeentelijke Infrastructuur Warmtevoorziening (Wgiw), waarmee de gemeente het recht krijgt om de aardgaslevering in wijken stop te zetten.

Zolang het wettelijk kader nog niet definitief is vastgesteld, blijft er onzekerheid over de specifieke taken en verantwoordelijkheden van de gemeente. Gezien de grote belangen van de warmtetransitie en de druk op de wetgever, verwachten we echter dat de wetgeving uiteindelijk zal worden goedgekeurd. In Westland gaan we ervan uit dat de wetten in 2026 in werking treden en werken we daarom al toe naar de uitvoering van de transitie alsof dit scenario al is gerealiseerd. De te verwachten wetsaanpassingen zijn de volgende:

- Energiewet

De nieuwe Energiewet vervangt en moderniseert de huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998, waarin gemeenten verantwoordelijk zijn voor het borgen van ruimtereserveringen voor energievoorzieningen, ook in de ondergrondse openbare ruimte. De nieuwe Energiewet biedt meer rechten en bescherming aan onder meer huishoudens, zelfstandigen en kleine bedrijven. De wet biedt ook meer mogelijkheden om problemen met het volle elektriciteitsnet aan te pakken. Deze wet is op 10 december 2024 aangenomen door de Eerste Kamer. De beoogde datum waarop de Energiewet in werking treedt, is 1 april 2025.

- Wet collectieve warmte (Wcw)

Kernpunten van de Wcw zijn; publieke sturing, duurzaamheid, betaalbaarheid en tariefregulering. De Wcw geeft gemeenten meer bevoegdheden voor het realiseren van collectieve warmtevoorzieningen. De huidige Warmtewet wordt in de tussentijd gewijzigd door middel van een tweede nota van wijziging van de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw).

De wet biedt mogelijkheden om warmtetarieven te reguleren en investeringen in warmtenetten te ondersteunen met subsidies en waarborgfondsen.

- Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw)

Op 23 april 2024 heeft de Tweede Kamer ingestemd met het wetsvoorstel Wet Gemeentelijke Instrumenten Warmtetransitie (Wgiw), en op 10 december 2024 werd de wet goedgekeurd door de Eerste Kamer. Deze wet geeft gemeenten de bevoegdheid om wijken aan te wijzen die aardgasvrij moeten worden, wat bekendstaat als de "aanwysbevoegdheid." Het recht op aardgas wordt vervangen door het recht op duurzame warmte. Gemeenten krijgen de regie over het kiezen van het meest geschikte warmtealternatief per wijk en het bepalen van het moment waarop de afkoppeling van aardgas plaatsvindt. De Wgiw waarborgt ook de keuzevrijheid voor woningeigenaren om een eigen duurzaam alternatief te kiezen. Door per wijk samen te werken met bewoners, gebouweigenaren en andere partners, kunnen gemeenten een zorgvuldig proces doorlopen. Dit zorgt ervoor dat eigenaren inspraak hebben in hun overgang naar duurzame warmtebronnen, wat het draagvlak en de samenwerking binnen de wijk versterkt. De Wgiw treedt gefaseerd in werking. De wijziging die nodig is om

de betaalbaarheid voor huidige afnemers van collectieve warmte te verbeteren, gaat in per 1 januari 2025. De rest van de wet wordt naar verwachting op 1 januari 2026 van kracht.

- Warmteprogramma

Zoals afgesproken in het Klimaatakkoord heeft gemeente Westland in 2021 een transitievisie warmte opgesteld, waarin is aangegeven welke wijken tot en met 2030 onder regie van de gemeenten zullen worden verduurzaamd. Met ingang van de Wgiw gaat de transitievisie warmte gelden als een verplicht programma onder de Omgevingswet. De naam verandert dan in warmteprogramma. Ook in het warmteprogramma geven de gemeenten aan welke wijken de komende 10 jaar zullen worden verduurzaamd en/of waar de aanwijsbevoegdheid wordt ingezet. Gemeenten moeten het warmteprogramma vijfjaarlijks herijken en laten vaststellen door het college van burgemeester en wethouders, voor het eerst op uiterlijk 31 december 2026. Het warmteprogramma moet voldoen aan alle eisen van de Omgevingswet en de Wgiw.

- Warmtetarieven

De WGIW bevat wijzigingen in de tariefbepaling voor warmte, met als doel de kosten voor bewoners en woningeigenaren te verlagen. Deze wijzigingen waren oorspronkelijk onderdeel van de Wet collectieve warmte (Wcw), maar worden nu opgenomen in de WGIW in de hoop dat ze eerder van kracht kunnen worden. In de Wcw wordt aangegeven dat de warmtenetten (distributie) in de gebouwde omgeving voor minimaal 51% in handen moet zijn van overheden. Deze eis komt voort uit de wens publiek te kunnen sturen op de fasering en uitrol van de warmtenetten. Voor het Westland is dit met Warmtenet Westland al het geval.

Versnelling warmtetransitie

Om meerdere redenen loopt de warmtetransitie in Nederland vertraging op en lijken doelstellingen uit het Klimaatakkoord niet gehaald te worden. Vanuit het nationaal meerjaren investeringsprogramma energie en klimaat (nMIEK) lopen er initiatieven om de warmtetransitie te versnellen. In opdracht van de stuurgroep nMIEK heeft een kwartiermaker een rapport¹ uitgebracht voor versnelling van de warmtetransitie in Zuid- Holland. Daar is o.a. in opgenomen om samen met de gemeenten Midden-Delfland, Maassluis en deelgemeente Hoek van Holland te werken aan de warmtetransitie (cluster Westland). Vanuit de Regionale Energiestructuur Rotterdam – Den Haag (RES) is eveneens voorgesteld aan deze gemeenten om samen op te trekken.

De warmtetransitie in Zuid-Holland is in het nMIEK opgenomen als project van nationaal belang. Binnen het nMIEK wordt momenteel nagedacht over ondersteuning van projecten en regio's/clusters binnen de Zuid-Hollandse regio. Dit kan betekenen dat er extra ondersteuning verleend kan worden vanuit het rijk. Vanuit de gemeente Westland wordt voorgesorteerd op deze ontwikkeling en zijn gesprekken gestart met de buurgemeenten die in 2025 vervolgd gaan worden en zullen leiden tot concrete acties.

Als start komt er een plan van aanpak dat afgestemd gaat worden met stakeholders als provincie, warmtebedrijven, netwerkbedrijven, glastuinbouw sector en andere eindgebruikers. Belangrijk te benoemen is dat de gemeente wel een regierol heeft op de transitie in de gebouwde omgeving maar niet in glastuinbouw.

¹ [Vlottrekken warmte in Zuid-Holland | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

4. De energieopgave in 4 speerpunten

Vanuit de Westlandse Energie Opgave zien we vooral een gemeentelijke rol om verduurzaming bij inwoners, organisaties en bedrijven te begeleiden, te faciliteren en te stimuleren. Het gaat daarbij om voorlichting, het aanbieden van scans, het faciliteren in ruimtelijke ontwikkeling en het bieden van financiële ondersteuning.

Dit jaarplan beschrijft de vier strategische speerpunten² uit de Westlandse Energie Opgave, die onderling sterk verbonden zijn.

De 4 speerpunten 2024 uit de Westlandse Energie Opgave:

- A. **Energievoorziening & Glastuinbouw:** de ontwikkeling van het warmtenet blijft speerpunt voor Westland. Doel is een Westland-dekkend, efficiënt, duurzaam en toegankelijk warmtesysteem voor de glastuinbouw én de gebouwde omgeving. Daarnaast wordt de ontwikkeling van verschillende energiebronnen gestimuleerd. Te denken valt aan elektriciteitsbronnen, warmte-/elektriciteitsopslag, waterstof toepassingen etc. Veel van deze innovatie komt voort uit de ontwikkelingen bij de glastuinbouw, welke verantwoordelijk is voor meer dan 80% van het Westlandse energieverbruik. Bij dit speerpunt wordt daarnaast specifiek aandacht besteed aan besparingen in de glastuinbouwsector.
- B. **Gebouwde omgeving:** de eerste uitrol van de verkenningswijken vraagt grote inzet van de gemeente. Het streven is een 'draaiboek' te ontwikkelen waarin draagvlak en betaalbaarheid van de inwoners centraal staan en de gemeentelijke inzet zo helder en eenduidig mogelijk in beeld wordt gebracht. Samen met de woningbouwcoöperaties en de warmteleveranciers wordt gekeken naar verkenningen op kansrijke wijken voor collectieve warmtevoorzieningen en de randvoorwaarden hiervoor. Warmtenetten hebben hierin een prioriteit, maar ook andere (collectieve en individuele) warmteoplossingen worden onderzocht.
- C. **Draagvlak verduurzaming bewoners en doelgroepen:** informeren (voortdurend, actueel en herhalend) over energiebesparing, draagvlak creëren en kansen ondersteunen. Doelgroepen krijgen scans en ondersteuning aangeboden om kansen te verkennen voor verduurzaming in de vorm van energiebesparing en eigen duurzame energievoorziening.
- D. **Regionale samenwerking en wetgeving:** om de gemeentelijke rol waar te maken, is afstemming en samenwerking met externe partijen, regionale overheden en de VNG essentieel. In de komende jaren zal de rijksoverheid stevig ontwikkelen en moet sluiten (uitvoerbaarheid, wenselijkheid, legitimiteit en betaalbaarheid) bij het gemeentelijk beleid. Regie voeren op de ondergrondse ruimte nodig voor energievoorziening, door in beeld te brengen de toekomstige ruimtevraag die nodig is voor de energiesystemen. Hiervoor starten we een onderzoek samen met Westland Infra. De door het rijk opgedragen inpassing van energievoorzieningen moeten in het omgevingsplan worden opgenomen.

Per speerpunt is aangegeven om welke activiteiten het gaat, wat het verband is met (nationale) regelgeving en worden de kritische prestatie indicatoren (KPI) vermeld.

² In eerdere documenten zijn deze speerpunten ook wel aangeduid als programmalijnen. Om verwarring met de in het kader van de Omgevingswet op te stellen omgevingsprogramma's te voorkomen, wordt de term speerpunt gebruikt.

5. Speerpunt A Energievoorziening & Glastuinbouw

Het doel van dit speerpunt is het bevorderen van de realisatie van duurzame warmte- en elektriciteitsbronnen en het integreren van deze bronnen in het totale energiesysteem van Westland en de regio. Dit omvat onder andere de ontwikkeling van een warmtenet voor de glastuinbouw, met koppelingen naar de gebouwde omgeving. Daarnaast wordt er beleid ontwikkeld om de installatie van zonnepanelen en andere energiebronnen, evenals energieopslag, te faciliteren, zowel op individuele als collectieve schaal.

De glastuinbouwsector is een grote energieverbruiker in Westland, verantwoordelijk voor meer dan 80% van het totale energieverbruik in de regio. De sector heeft zich ten doel gesteld het gebruik van fossiele energie in de komende jaren drastisch te verminderen door over te schakelen op duurzame energiebronnen en het doorvoeren van energiebesparingen. In het Tuinbouwakkoord, dat de sector met het Rijk heeft gesloten, is afgesproken dat de sector in 2030 4,2 miljoen ton minder CO₂ uitstoot dan in 1990. Bovendien streeft de sector ernaar in 2040 volledig energieneutraal te zijn. Dit wordt bereikt door een sterke toename van het gebruik van duurzame energie, zoals aardwarmte, en efficiëntieverbeteringen, zoals de elektrificatie van kassen en het gebruik van energiebesparende maatregelen, waaronder LED-verlichting en verbeterde isolatie.

Uitgangspunten

Uitgangspunten zijn:

- Voortzetting van de publiek-private aanpak;
- Balans tussen stimulering, prijs en normering;
- Borging van de klimaatdoelen;
- Voldoende handelings- en economisch perspectief voor ondernemers;
- Consistentie en voorspelbaarheid van beleid;
- Het Programma 'Kas als Energiebron' blijft een belangrijk instrument ten behoeve van besparingen.
- De aanleg van het warmtenet voor de glastuinbouw wordt gezien als aanjager voor de gebouwde omgeving. De aanleg hiervan heeft prioriteit.
- De gemeente stimuleert en faciliteert.

Centraal in dit proces staat de hoofdtaak van de gemeente Westland: het integreren van de energieopgave in de ruimtelijke planning. Dit omvat het aanwijzen van locaties voor warmteoverdrachtstations, boorlocaties, leidingen, energieopwekkingsinstallaties voor zon of wind, transformatorstations en de noodzakelijke versterking van elektriciteitsnetten. Het Rijk legt een grote verantwoordelijkheid bij de gemeente, met name bij de verkenning, de uitvoering van ruimtelijke procedures, en het informeren en betrekken van inwoners, partners en bedrijven. Dit hoofdstuk beschrijft de projecten waarvoor het Rijk de gemeente inschakelt.

Effecten voor de Westlandse energievoorziening:

1. Met de ontwikkeling van een warmtenet ontstaat er een vertakt en robuust net met maximale toegankelijkheid voor bedrijven en inwoners. Door de juiste tracés te kiezen wordt het mogelijk (toekomstige) woonwijken aan te sluiten op duurzame warmte, tegen relatief lage maatschappelijke kosten. In de transitie van aardgas naar duurzame energie krijgen bewoners en bedrijven zo een betaalbaar alternatief voor aardgas geboden.
2. Westland heeft veel potentie voor kleinschalige opwek van elektriciteit en het omschakelen naar een duurzame warmtevoorziening middels bijv. warmtepompen. De

gemeente wil deze potentie benutten door deze ruimtelijk en financieel mogelijk te maken.

3. Naast de duurzame bronnen lijken er goede kansen te komen voor opslag van energie. Daarmee kunnen pieken en dalen in het energiegebruik worden opgevangen. Door vernieuwing (zoals batterij-opslag) te faciliteren en te kijken naar anders slimme spreiding van de energievraag, werken we samen met Westland Infra aan een efficiënt, betaalbaar energiesysteem.
4. Alternatieve energiebronnen zijn nog volop in ontwikkeling. We steunen en volgen onderzoek naar alternatieve energiebronnen en de mogelijke toepasbaarheid daarvan in het Westland (bijvoorbeeld onderzoek naar waterstofproductie en het netwerk).

Taken gemeente

- **Duurzame warmte en warmtenet ontwikkeling:** De gemeente streeft ernaar om initiatieven voor duurzame warmte en de opbouw van een dekkend warmtenet in Westland zo snel mogelijk te realiseren door de ruimtelijke inpassing te faciliteren. Dit gebeurt door vergunningen te verstrekken voor tracés en boorlocaties. In samenwerking met uitvoerende partijen werkt de gemeente via Warmteateliers, waar afspraken worden gemaakt met de aanvragers op basis van samenwerkingsovereenkomsten, inclusief financiële compensatie. Tijdens de overleggen wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van koppelkansen om de initiatieven betaalbaar te houden en de overlast voor bewoners en bezoekers van Westland te minimaliseren.
- **Adviserende rol bij winningsvergunningen:** De gemeente Westland heeft een adviserende rol richting het ministerie met betrekking tot winningsvergunningen voor geothermie en aardgas. Hierbij weegt de gemeente het belang van de winning af tegen mogelijke schade aan de omgeving, de ondergrond en de noodzaak voor bestemmingswijzigingen.
- **Beheer ondergrond:** Voor het gebruik van de ondergrond (tot 500 meter diep) heeft Westland een kaderstellende en controlerende functie. De richtlijnen voor het gebruik van warmte- en wateropslag zijn grotendeels vastgesteld. Waar mogelijk, en zonder onherstelbare schade aan de bodem, streeft de gemeente ernaar om het gebruik van de ondergrond voor verschillende functies optimaal te benutten.

Terugblik

In de Nederlandse glastuinbouwsector wordt de CO₂-uitstoot gemeten aan de hand van referentiejaren, waarbij 1990 en 2005 vaak als basis dienen voor het volgen van emissiereducties. In 1990 was de uitstoot ongeveer 6,7 megaton CO₂ per jaar, en in 2005 was dit gedaald naar zo'n 6,2 megaton. In 2022 daalde de CO₂-uitstoot op sectorniveau met meer dan een kwart. Deze afname van ruim 25% (bijna 1,7 Mton) bracht de uitstoot terug tot 4,9 Mton. De daling werd voornamelijk veroorzaakt door de energiecrisis in 2022, waardoor het energieverbruik per vierkante meter aanzienlijk afnam en er minder elektriciteit werd verbruikt.

Warmtevraag glastuinbouw

De vraag naar duurzame warmte vanuit het glastuinbouwcluster blijft toenemen. In 2024 zijn de boringen naar aardwarmte in Maasdijk en Polanen afgerond, wat de opwekking van duurzame warmte aanzienlijk heeft vergroot. Er lopen nog projecten voor de realisatie van nieuwe geothermiedoubletten in de Wippolder en Midden-Delfland, die naar verwachting zullen aansluiten op het Warmtenet Westland.

Aanleg Warmtenet Westland

De aanleg van het Warmtenet Westland vordert snel, met grote delen van de tracés inmiddels uitgevoerd. Er wordt intensief gewerkt aan het leggen van warmteleidingen tussen Maasdijk, 's-Gravenzande, Monster en Poeldijk. In 2025 worden deze werkzaamheden voortgezet, waarbij de werkzaamheden nauw worden afgestemd met de gemeente Westland. Dit omvat vergunningverlening, verkeersmaatregelen en de oplevering van de projecten.

Studie naar de effecten van fiscale maatregelen op energieverbruik

Er is door Westland en Capturam een studie uitgevoerd naar de effecten van de Wet fiscale maatregelen glastuinbouw op het energieverbruik. Op basis van het rapport is de verwachting dat er rond 2027 een omslagpunt komt te liggen in het gebruik van de WKK in de glastuinbouw. Er zal meer en meer gebruik worden gemaakt van warmtepompen in de glastuinbouwsector. Het gebruik van warmtepompen in combinatie met opwek en slim gebruik van energie zal invloed hebben op het gebruik van de ruimte, zowel ondergronds als bovengronds. Naast uitbreiding van het gebruik van havenwarmte en geothermische warmte en warmte-infrastructuur kan gedacht worden aan bijvoorbeeld warmte koude- opslag in de bodem en het gebruik van zonnecollectoren voor het opwekken van energie. Onderdeel van het project Broekpolder is dat Westland samen met stakeholders glastuinbouw, de netbeheerder en warmtebedrijven komt tot praktijkgerichte energiemaatregelen.

De verwachting is dat Westland met Warmte Systeem Westland voor een groot deel in de warmtevraag kan voorzien. Voor zover Westland niet zelf in de warmtevraag kan voorzien is het belangrijk dat er een verbinding komt met Warmteling. Binnen de RES, Greenport West Holland, de tuinbouwsector, netbeheerder, provincie en rijk wordt bezien in hoeverre een aansluiting kan worden gerealiseerd. Naast het transport van warmte via Warmteling is er behoefte aan een partij die warmte inkoopt in de Rotterdamse haven. Naast de inpassing van de koppelleiding in ruimtelijke plannen wordt er van de gemeente gevraagd om mee te denken over het afstemming en coördinatie van warmtevraag en aanbod.

Samen met Greenport West Holland wordt onderzocht of er een blauwdruk voor het omgevingsprogramma energietransitie in de tuinbouw kan worden opgesteld. Met ondernemers wordt afgestemd over de mogelijkheden tot het efficiënt gebruiken van energie.

Vooruitblik en lopende plannen

- Warmtenet Monster

Voor warmtenet Monster hebben de partijen Arcade, HVC en gemeente afspraken gemaakt en de investeringsbesluiten zijn voorbereid. De gemeenteraad besluit in januari 2025.

In 2026 worden 760 woningen van Arcade in Monster aangesloten en 3 panden maatschappelijk vastgoed

- Warmtenet Westland

Er zijn op het ogenblik 9 geothermieputten in Westland operationeel:

- Nature's Heat
- Vogelaer
- Geopower Oudcamp
- Geothermie De Lier
- Trias Westland (2 bronnen)
- Maasdijk (3 bronnen)

Er zijn in totaal 3 ateliers: Polanen, Maasdijk, Vogelaer 2. Tijdens deze ateliers wordt met de initiatiefnemer afgestemd hoe, wanneer en waar de warmte-tracés het beste kunnen worden aangelegd, waarbij er zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van koppelkansen. De kosten voor de ateliers worden middels een convenant doorberekend aan de aanvrager.

- Omgevingsplan

Er wordt gewerkt aan een herziening van de beleidsrichtlijnen voor het gebruik van warmtepompen, die worden opgenomen in het omgevingsplan.

Afbeelding 1: kaart van warmtenet Westland met bestaande leidingen en tracées in ontwikkeling

Voor de volgende ontwikkelingen werken we samen met het Rijk maar heeft de gemeente niet het bevoegd gezag.

Verkenning Aanlanding Wind Op Zee (VAWOZ)

Het project Verkenning Aanlanding Wind Op Zee (VAWOZ) is een project van het Ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG). KGG verkent voor de nieuwe wind op zee opgave voor de periode 2031-2040 kansrijke aanlandingsmogelijkheden. Dat gebeurt in de VAWOZ 2031-2040.

Windenergie van de Noordzee is één van de belangrijkste aanjagers van de Energietransitie in Nederland.

Binnen de VAWOZ kijken de partijen (Ministerie van KGG, Tennet, gemeenten/provincies) hoe de energie van, nog te bouwen, windparken op zee het beste aan land kunnen brengen. Dit noemen we ook wel aanlanden. In samenspraak met de omgeving kijkt het Ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) naar de vorm (elektronen of waterstofmoleculen), de wijze en de route van transport (kabel of pijpleiding, buis of schip) en de locatie (vraag op land waar de energie naartoe kan worden gebracht).

In de verkenning onderzoekt KGG verschillende locaties en routes op mogelijke gevolgen voor:

- Milieueffecten van verschillende routes en aanlandlocaties
- Kosten
- Techniek
- Toekomstvastheid (de keuzes voor de korte termijn worden afgewogen tegen mogelijkheden voor de langere termijn)
- Omgeving (wat de betrokkenen in het gebied van de routes vinden en of een route goed samengaat met andere toekomstige gebiedsontwikkelingen)
- Energiesysteem/vraag naar energie

Aan de hand van deze verkenningen over de aanlandingsmogelijkheden neemt het ministerie KGG besluiten of en waar er met ruimtelijke procedures voor een netaansluiting gestart wordt.

Kernenergie op de Maasvlakte

Het Ministerie KGG is in februari 2024 gestart met de procedure voor bepaling van een locatie voor de nieuwbouw van twee kerncentrales in Nederland. In deze procedure geldt momenteel de locatie Borssele als voorkeurslocatie. De locatie Maasvlakte I wordt gezien als redelijk alternatief omdat dit een waarborgingsgebied is. Omdat de Maasvlakte relatief dicht bij gemeente Westland ligt, betreft het Ministerie van Klimaat en Groene Groei de gemeente Westland als belanghebbende gemeente bij dit proces. Het Rijk bepaalt of en waar de kerncentrales worden gerealiseerd. Gemeente Westland heeft de wettelijke verplichting via de Rijkscoördinatieregeling om de ruimtelijke reservering door te voeren in het Omgevingsplan. Gemeente Westland ondersteunt het ministerie ook bij het informeren van de inwoners.

OER A20

Het programma Opwek van Energie op Rijksvastgoed (OER) is een samenwerking tussen Rijkswaterstaat, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland en het Rijksvastgoedbedrijf, in opdracht van het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG), voorheen ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK). Het Rijk bezit meer dan 4.000 km² grond en 10.000 km² wateroppervlakte, die bedoeld zijn voor maatschappelijke doelen zoals bereikbaarheid en schoon water. Een deel van deze 'gronden' is ook geschikt voor energieprojecten. Doel van programma OER is om de uitvoering van de RES te ondersteunen en meters te maken om de klimaatdoelen te halen. Meerdere RES-regio's hebben zoekgebieden op rijksgronden opgenomen in hun plannen. Het pilotprogramma Hernieuwbare energie op rijksgrond is een voorloper van het programma OER en liep door tot eind 2023. In het programma OER A20 verkennen de gemeenten langs de A20 en ministerie van I&W, waar en hoe we met steun van de omgeving grootschalig energie kunnen opwekken op rijksgronden. Het programma treft de voorbereidingen voor daadwerkelijke realisatie van energieprojecten door ontwikkelaars. In het programma OER wordt zowel naar opwek door zon, als ook opwek door wind gekeken.

Small Modular Reactor(s) Westland

Gemeente Westland is in de zomer van 2024 benaderd door de provincie en het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) in het kader van het Small Modular Reactors (SMR)-programma. Het doel is om te onderzoeken of de toepassing van een SMR in Westland, specifiek voor de glastuinbouwsector, haalbaar en zinvol is. Het SMR-programma is opgezet door EZK om de mogelijke rol van SMR's in Nederland te verkennen. SMR's zijn kleinschalige kernreactoren die flexibel ingezet kunnen worden om elektriciteit en warmte op te wekken, wat vooral aantrekkelijk is voor sectoren zoals de glastuinbouw. Het programma bestaat uit drie onderdelen:

- **Simulaties en kennisopbouw:** Dit deel van het programma richt zich op het uitvoeren van simulaties met betrokken partijen, zoals gemeenten, bedrijven en netbeheerders. Deze simulaties helpen bij het identificeren van kansen, knelpunten en risico's.
- **Inpassing en anticipatie:** Hier wordt onderzocht hoe SMR's geïntegreerd kunnen worden in het Nederlandse energiesysteem, zowel op lokaal als regionaal niveau, met aandacht voor de specifieke energiebehoeften van verschillende sectoren.
- **Toekomstige doelen en beleid:** Op basis van de eerste twee onderdelen wordt door het Rijk een visie ontwikkeld voor de mogelijke rol van SMR's in Nederland. Dit omvat beleidskeuzes omtrent de locatie en inzet van deze reactoren.

Westland staat bekend om zijn grote energiebehoefte binnen de glastuinbouw, vooral voor warmte en elektriciteit. Een SMR kan potentieel bijdragen aan een duurzame en stabiele

energievoorziening voor deze sector, wat zou aansluiten bij de klimaatdoelstellingen van Nederland.

Het SMR-programma start eind 2024 met de eerste simulaties en onderzoeken, die doorlopen tot medio 2025. Gedurende deze periode zullen verschillende scenario's worden getest om inzicht te krijgen in de mogelijke toepassing van SMR's. Gemeente Westland neemt deel aan de verkennende fase, waarin onder meer gekeken wordt naar de ruimtelijke inpassing, energievraag en andere randvoorwaarden.

Uitnodigingskader Solar carports

Er is een gemeentelijk uitnodigingskader voor solar carports in voorbereiding. (Energie, Stedenbouw samen met Royal HaskoningDHV). Uit diverse vragen van marktpartijen bleek de behoefte om solar carports te realiseren. Daarnaast draagt het kader bij aan de in 2021 gemaakte afspraken met de RES Rotterdam-Den Haag over innovatie energietransitie.

Bij opstellen van het Westlandse uitnodigingskader voor solar carports staat daarom de volgende vraag centraal: *“Hoe kan de gemeente Westland de ambities voor solar carports efficiënt omzetten in vergunde projecten, waarbij rekening wordt gehouden met de ruimtelijke kwaliteit van het gebied?”*

De carports moeten landschappelijk goed worden ingepast en hiermee een toevoeging zijn voor de fysieke leefomgeving van Westland. En daarbij streven we ook naar een lokaal eigenaarschap van ten minste 50%. Deze ambitie is reeds vastgesteld in de Westlandse Energie Opgave; Strategie 2023-2027. Zo vloeien de baten van de energietransitie terug naar de Westlandse gemeenschap. Een doorvertaling van dit lokaal eigenaarschap wordt in het kader opgenomen.

KPI's A: Energievoorziening en glastuinbouw

Ontwikkeling WnW	- Borging van de uitrol WnW via ruime over-dimensionering van leidingen zodat deze robuust en toekomstbestendig en Westland dekkend worden aangelegd. - Komen tot intentieverklaring voor aantakking WnW op WLQ - Vastleggen locaties geothermie plus warmtenetten in omgevingsplannen (uiterlijk 2026). - Ontwikkeling en uitrol geothermie boring en netwerk: Wippolderlaan, Vogelaer 2 en ontwikkeling Aardwarmte Delft (ADL), koppeling Warmteling - Continueren van de warmteateliërs ten behoeve van de tracés van WSW voor het buitengebied en deze doortrekken naar de gebouwde omgeving
Inzet zonne-energie	- Start pilot zonnepanelen boven parkeerplaatsen (solar carports) - Vaststellen gemeentelijk uitnodigingskader solar carports
Onderzoek	- Blauwdruk voor omgevingsprogramma energie en glastuinbouw - Verkenning optimale energieconfiguratie voor grote projecten de eerste is Flora Campus - Ontwikkelen aanpak elektriciteit, netcongestie, pilot hiervoor is de wijk Opstal in Naaldwijk (onderdeel van 100 wijken plan van Westland Infra)
Faciliteren projecten markt	- Werken naar samenwerkingsovereenkomst voor initiatief van ca. 20 bedrijven 'Achterwegen' mbt batterij opslag - Ondersteuning initiatief Honderdland van bedrijven mbt batterij en laadvermogen. 6 gebiedsbijeenkomsten met ondernemers organiseren
Innovatie bronnen en besparing	Mogelijkheden van aanlanding van wind-op-zee en een eventuele waterstofproductie locatie in Westland onderzoeken.

	• Onderzoeken opslagmogelijkheden en het mogelijk maken van de realisatie voor zowel particuliere initiatieven als collectieve systemen • Verkenning vestiging kerncentrale op Maasvlakte I, organiseren inbreng vanuit Westland naar ministerie EZK
Verduurzaming Glastuinbouw	• 1200 hectare glastuinbouw verduurzamen met warmtenet

6. Speerpunt B Gebouwde omgeving

Het doel van dit speerpunt is het verduurzamen van de gebouwde omgeving. Hierin staan de isolatie en warmte opgaven centraal. Dit ondersteunt het aardgasvrij maken van wijken en zijn een goede voorbereiding op het warmteprogramma. Speerpunt C richt zich op gedragsverandering, voorlichting en het creëren van draagvlak bij inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Speerpunt B legt de nadruk op de rol van de gemeente bij het aardgasvrij maken van bestaande wijken. In dit kader krijgt de gemeente, met de invoering van de Wet gemeentelijk instrumentarium warmtevoorziening, een regierol in het realiseren van aardgasvrije wijken.

Uitgangspunten

Het doel en taakstelling met betrekking tot de gebouwde omgeving bestaat uit twee onderdelen:

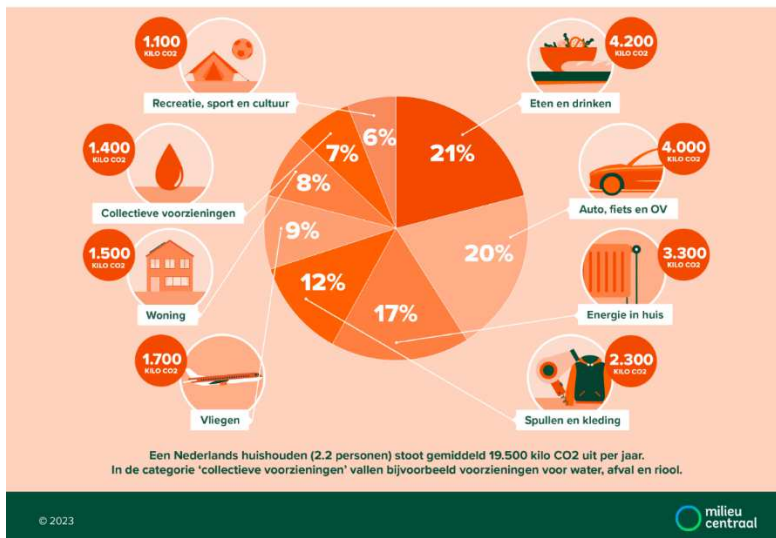
1. Informeren en stimuleren om te verduurzamen: woningeigenaren, huurders, maatschappelijke organisaties en bedrijven zoveel mogelijk laten verduurzamen en besparen op het energiegebruik.
2. Betaalbare warmtevoorzieningen gericht op uitfasering van aardgas
3. Koppelkansen benutten door aan te sluiten bij onder meer ontwikkelingen van nieuwbouw, renovaties, herinrichting van locaties en wijken.

De realisatie van aardgasvrije wijken vereist intensieve trajecten met de gemeenteraad, inwoners en andere stakeholders. Tegelijkertijd is er vanuit het college en de raad een duidelijke wens om een aanjagende en stimulerende rol te spelen, zodat de transitie samen met de inwoners mogelijk wordt gemaakt en draagvlak wordt gecreëerd en benut. Burgerinitiatieven, evenals initiatieven van bedrijven, organisaties en woningcorporaties, worden ondersteund in het verder verkennen van mogelijkheden en het realiseren van kansen. Naast het ruimtelijk mogelijk maken van initiatieven, onderzoekt het college ook manieren om deze financieel haalbaar te maken.

Voor elke wijk geldt dat isolatie de belangrijkste eerste stap is in de energietransitie, aangezien energie die niet wordt verbruikt, ook niet hoeft te worden opgewekt.

Eind 2024 kende het Rijk de tweede tranche van de middelen voor de Lokale Aanpak Isolatie toe, waarmee woningeigenaren tot en met 2027 subsidie kunnen ontvangen voor woningisolatie. De subsidieregeling wordt in 2025 aangepast, zodat spouwmuurisolatie ook als maatregel binnen de regeling valt, in lijn met de voorwaarden van het Rijk.

WAT VEROORZAAKT DE MEESTE CO2-UITSTOOT? CO2-UITSTOOT VAN EEN NEDERLANDS HUISHOUDEN

Afbeelding 2 over CO2-uitstoot van een gemiddeld huishouden (Milieu Centraal, 2023)

Uitgangspunten:

- **De aanpak van de verkenningswijken (Kruisbroek)**, zoals beschreven in de Warmtevisie Westland (2021), samen met de verkenningen met woningbouwcorporaties en de programmering van gemeentelijke (grotere) gebiedsontwikkelingen, vormt de basis voor de verkenning van transitiewijken. Landelijk is het doel gesteld om in 2050 vrijwel alle woningen aardgasvrij te maken. In de eerste fase zijn 10 wijken geselecteerd voor verkenning.
- **Vaststelling van het Warmteprogramma in 2026:**
De vaststelling van het Warmteprogramma wordt elke vijf jaar geactualiseerd. Het college besluit welke wijken prioriteit krijgen voor verdere verkenningen, inclusief de businesscase en het draagvlak voor de voorgestelde warmteoplossing. Door middel van een communicatie- en participatieaanpak worden bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties actief betrokken. Tegelijkertijd wordt met leveranciers gekeken naar de haalbaarheid en implementatie van de oplossing voor de wijk. Wanneer er voldoende zekerheid is over de transitie, wordt een plan van aanpak opgesteld en vindt er een wijziging van het omgevingsplan plaats (besluit door de raad). Het Rijk adviseert om ongeveer 10 jaar voor de daadwerkelijke uitvoering te beginnen met de voorbereidende stappen. In de uitrol van de transitie worden inwoners aanbiedingen gedaan voor aansluiting op een collectieve of individuele warmtevoorziening. Ook worden diverse subsidieprogramma's, zoals het Nationaal Isolatie Programma, gekoppeld aan het traject om woningen gereed te maken voor de overgang naar aardgasvrij. Pandeigenaren hebben de vrijheid om te kiezen of zij gebruik willen maken van het geboden alternatief of zelf een andere oplossing willen kiezen. De gemeente ondersteunt deze keuze met informatievoorziening en omgevingsmanagement om een zorgvuldige en geïnformeerde beslissing te bevorderen.

Taken gemeente

- **Rapportage aan het Rijk:** De gemeente rapporteert op basis van de warmtevisie, aan het Rijk (ACM) over de voortgang van de aardgasvrije wijken.

- **Warmteprogramma:** In het Warmteprogramma legt de gemeente haar aanpak vast voor het isoleren en aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving. Hierin wordt beschreven welke wijken, buurten en dorpskernen de komende 10 jaar van het aardgas worden gehaald en op welke wijze dit proces verloopt
- **Wijkuitvoeringsplannen**
De gemeente voert regie op het opstellen van wijkuitvoeringsplannen voor de wijken om aardgas vrij te worden. In dit plan staan de afspraken, rollen en planning die nodig zijn om tot een aardgasvrije wijk of de wijk klaar voor aardgasvrij te komen.
- **Monitoren van specifieke uitkeringen:** Besteden en monitoren van specifieke uitkeringen vanuit het rijk (SPUK's). Dat zijn Energiearmoede, lokale aanpak Isolatie Programma (LAI) en de tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat en energiebeleid (CDOKE) hiervoor moeten plannen worden opgesteld, monitoring worden ingericht en verantwoording (door middel van de SISA-bijlage bij de jaarrekening) worden opgesteld aan het Rijk.
Deze SPUK's zijn meerjarig maar tijdelijk, in het eerste kwartaal van 2025 geeft het rijk aan of en op welke wijze en in welke omvang deze financiële bijdrage aan gemeenten wordt voortgezet.
- **Vergunningverlening en Beleidsaanpassingen:** De gemeente is vergunningverlener voor (ruimtelijke) inpassing van zonnepanelen en warmtepompen (zie ook speerpunt A). Zij wil echter ook deze toepassingen actief aanjagen en mogelijk maken vanuit ruimtelijk en financieel oogpunt. Warmtepomp-beleid is daarom aangepast in 2024, om wildgroei zo veel mogelijk te voorkomen.
- **Voorlichting en Stimuleren van Woningeigenaren:** De voorbereiding op aardgasvrij wonen vereist een duidelijke boodschap naar de inwoners, zodat woningeigenaren inzicht krijgen in de mogelijkheden. Dit stimuleert hen om actief aan de slag te gaan en oplossingen voor hun woning voor te bereiden. Het is essentieel dat woningeigenaren betrokken worden, aangezien het aanschaffen van warmtepompen de massa kan beïnvloeden die nodig is voor een rendabel warmtenet.

Terugblik

2024- Gerealiseerd:

Isolatie en Subsidies

- In samenwerking met het Regionaal Energieloket zijn 400 woningen geïsoleerd met subsidie vanuit het Lokale Aanpak Isolatie Programma (LAI). Deze subsidie was beschikbaar voor woningbezitters met een lage WOZ-waarde en een laag Energielabel (D-E-F-G). De aanvragers konden binnen een maand een bijdrage ontvangen voor zowel professionele uitvoering (maximaal €1.500) als voor doe-het-zelf isolatie (maximaal €750). Voor huishoudens in energiearmoede was er maximaal €4.500 per adres beschikbaar.
- De eis voor een minimale omvang van de isolatiemaatregel in de LAI-subsidie is vervallen, waardoor de regeling toegankelijker is geworden.
- De tweede tranche van de Speciale Uitkering (SPUK) voor het LAI-programma is aangevraagd en toegekend. De uitvoering van deze tranche loopt tot 31 december 2027.

Energiearmoede Initiatieven

- **Westlandpas Energiebesparing:** De actie voor energiebesparingsmaatregelen via de Westlandpas is afgerond. In 2023 ontvingen 2.687 huishoudens (sociale huurders) energiebesparende voorzieningen.
- **FIXbrigade Westland:** In samenwerking met Patijnenburg en Vitis heeft de FIXbrigade kleine isolatiemaatregelen uitgevoerd voor woningen tot bouwjaar 1988. In 2023

werden 26 klussen uitgevoerd en tot 21 oktober 2024 waren dit er 123. Zes nieuwe Fixers zijn getraind en vanaf september 2024 is er een tweede leermeester actief.

- **Bewonersaanpak:** Werving, opleiding en coaching van energiecoaches is uitgevoerd.
- **Waterzijdig Inregelen van Woningcomplexen:** Er zijn 396 woningen aangepast om de stookkosten te verlagen.

Samenwerking en Voorbereidingen

- **Coördinatie Bewonersbenadering:** Er zijn uitvoering overleggen geweest om de benadering van bewoners te coördineren via het platform Warm in Westland.
- **Natuurvriendelijk Isoleren:** Voorbereidingen zijn getroffen voor natuurvriendelijke isolatie in overleg met natuurorganisaties.
- **Warmtenet Monster:** Er zijn afspraken uitgewerkt met Arcade, HVC en de gemeente voor de uitrol van het warmtenet in Monster.
- **Bestemmingsreserve Warmtenet Monster:** Er is een voorstel aan de raad gepresenteerd om het warmtenet Monster en de aansluiting van panden mogelijk te maken door het vormen van een bestemmingsreserve.
- **Afspraken met Woningbouwcoöperaties:** Er is een afsprakenkader opgesteld met woningbouwcoöperaties, waarin afspraken zijn opgenomen over de verduurzaming van woningen als onderdeel van de meerjarige prestatieovereenkomst tussen de woningbouwcorporaties en de gemeente.

Niet Afgeronde Actiepunten:

Het actiepunt om een wijkuitvoeringsplan voor Monster op te stellen, kon niet worden afgerond, omdat de Wet gemeentelijke instrumenten voor de Warmtevoorziening (Wgiw) nog niet van kracht is.

Vooruitblik en lopende plannen

- **Aanpassing Subsidieregels Lokale Aanpak Isolatie (LAI):** De subsidieregels worden aangepast om natuurvriendelijk isoleren mogelijk te maken en de wijzigingen in de tweede tranche van de regeling te verwerken.
- **Analyseren Achterblijvende Wijken/Straten:** In 2025 wordt onderzocht of er wijken of straten zijn die achterblijven in de isolatieopgave. Er wordt een passende aanpak bepaald voor deze gebieden.
- **Vervolg Isolatiesubsidie in 2026:** De voortzetting van de isolatiesubsidie wordt geëvalueerd in 2026. Het huidige subsidieproces met het Regionaal Energieloket (REL) eindigt in 2025, en er zal een nieuwe overeenkomst voor de uitvoering van subsidies worden opgesteld.
- **Collectieve Inkoopactie Isolatie:** Er wordt een collectieve inkoopactie opgezet voor natuurvriendelijke spouwmuurisolatie, dakisolatie en vloerisolatie, uitgevoerd in samenwerking met REL.
- **Samenwerking Woningbouwcorporaties:** De gemeente blijft in overleg met woningbouwcorporaties via de duurzaamheidstafel, waarbij ook klimaatadaptatie wordt meegenomen in de gesprekken.
- **Witgoedregeling:** Er wordt onderzocht of, indien financieel haalbaar, een Witgoedregeling kan worden ingevoerd. Dit zou het mogelijk maken om voor een beperkt aantal adressen oude apparaten te vervangen door energiezuinige varianten.
- **Duurzaamheidsinventarisatie Sportverenigingen:** Er wordt een inventarisatie uitgevoerd naar de duurzaamheid van sportverenigingen, met de opzet van een ondersteuningsaanpak.
- **Omzetting Blijvers-Lening:** De mogelijkheid om de Blijvers-lening om te zetten naar een verzilveringslening (in samenwerking met het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten, SVN) wordt onderzocht.
- **Warmteprogramma 2025:** In 2025 wordt het Warmteprogramma opgesteld, waarin de aanpak voor het isoleren en aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving wordt beschreven.

- **Warmtenet Monster:** De gemeenteraad wordt voor het zomerreces van 2025 geïnformeerd over de voortgang van het warmtenet in Monster.
- **Prestatieafspraken Woningbouwcorporaties:** In de prestatieafspraken voor 2025-2029 zijn verkenningen voor de verduurzaming van Poeldijk, Kruisbroek (Naaldwijk) en de aansluiting van particuliere woningen in Monster opgenomen.
- **Aansluiten bij gebiedsontwikkelingen:** De gemeente zal aansluiten bij grote gebiedsontwikkelingen in de verkenningsswijken, zoals Poeldijk Expeditie, de ontwikkeling van de Verdilaan in Naaldwijk, en het Naaldhorsterrein.
- **Handhaving Erkende Maatregelen:** Samen met ODH (Omgevingsdienst Haaglanden) wordt de handhaving van erkende energiebesparende maatregelen (met een terugverdientijd van maximaal vijf jaar) voor bedrijven met hoog energieverbruik geëvalueerd en geoptimaliseerd. De energiebesparingsplicht geldt voor locaties met een relevante milieubelastende activiteit en een jaarlijks energiegebruik van minimaal 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgas(equivalent).

KPI's B: Gebouwde omgeving

Verkenningsswijken warmtetransitie	• Investeringsbesluit warmtenet Monster genomen door alle partijen, inclusief goedkeuring door de raad. • Participatietraject warmtenet Monster gestart begin 2025 in samenwerking met woningbouwcorporatie en warmtebedrijf. • Plan van aanpak voor particulieren (koplopersproject) in samenwerking met partners afgerond. • Concept wijkuitvoeringsplan voor Monster opgesteld en ter bespreking voorgelegd aan stakeholders. • Startnotitie voor integrale gebiedsuitwerking Kruisbroek afgerond en ingediend bij het college. • Onderzoek naar verkenningsswijk Poeldijk gestart, met betrokkenheid van kernpartijen waaronder woningbouwcorporaties. • Warmteprogramma 2026 afgerond en vastgesteld vóór 31-12-2025 waarbij een intensief participatieproces is gevolgd.
Uitvoering Nationaal Isolatie Programma, lokale aanpak isolatie	• Gewijzigde subsidieregeling, waarin natuurvriendelijke spouwmuurisolatie en de collectieve inkoopactie zijn opgenomen, vastgesteld en gecommuniceerd naar inwoners begin 2025. • Eind 2025: 1500 slecht geïsoleerde woningen zijn verbeterd met de Lokale Isolatie Aanpak. (Het einddoel in 2027 is 2200 verbeterde woningen). • Collectieve inkoopactie voor natuurvriendelijke spouwmuurisolatie, vloer- en dakisolatie opgezet begin 2025, met minimaal 100 deelnemende huishoudens.
Verduurzaming corporatiebezit	• 2 duurzaamheidstafels per jaar (overleg corporaties- gemeente)
Energiebesparingsp licht en handhaving erkende maatregelen.	• Handhaving op de energiebesparingsplicht van de erkende maatregelen De handhaving samen met de Omgevingsdienst Haaglanden continueren en optimaliseren.

7. Speerpunt C Draagvlak verduurzaming bewoners en doelgroepen

Uitgangspunten

De gemeente wil inwoners, organisaties en bedrijven ondersteunen bij het realiseren van besparingen op de energierekening en verduurzaming in het algemeen. Hiertoe loopt een actieve campagne om de verschillende doelgroepen te inspireren, te informeren en te verwijzen naar verschillende experts en subsidiemogelijkheden. De focus is daarbij niet alleen op energie, maar ook op klimaat adaptieve maatregelen, verduurzaming, waterbesparing, droogte, hitte recycling en afval.

Het programma Westland Woont (werkt) Duurzaam is de drager in de campagne die zowel gericht is op bewustwording als op gedragsverandering. Naast de algemene informatie voorziet de campagne de doelgroepen van informatie over subsidies en zet energiecoaches in. De campagne bestaat uit een website, sociale media, publicaties, scans, wijkaanpakken en verschillende events.

Uitgangspunten:

- Draagvlak is de basis van verduurzaming en de transitie. De gemeente wil inwoners en bedrijven met name helpen bij de kansen die verduurzaming hen biedt door te informeren, te adviseren en door te verwijzen.
- Individuele keuzes, betaalbaarheid en toegankelijkheid zijn essentiële voorwaarden voor verduurzaming
- Kansen voor inwoners, organisaties en bedrijven worden gecreëerd en benut voor de doelgroepen.
- Objectieve informatievoorziening
- We maken gebruik van een regionaal energieloket, welke lokaal zichtbaar en toegankelijk is.
- De campagne staat in samenhang met de gebouwde omgeving (speerpunt B)

Taken gemeente

- Het Rijk heeft een aantal verplichtingen opgelegd aan de gemeente. De eerste betreft het organiseren van een (regionaal) energieloket voor burgers. Westland werkt samen met vier andere gemeenten met dezelfde aanbieder: het Regionaal Energie Loket.
- Het college wil een duidelijke stimulerings- en voorlichtingsrol om tot alternatieve warmtebronnen en betaalbare energierekeningen te komen.

Terugblik

2024 Gerealiseerd:

- De website WestlandWoontDuurzaam is vernieuwd;
- Er zijn 14 energiecoaches actief;
- Er zijn 4 kennisavonden over Isoleren en besparen georganiseerd in samenwerking met de bibliotheek;
- Er zijn 2 specifieke wijkavonden gehouden voor gezamenlijk initiatief (Seringenstraat Monster);
- 16 events: Westland Doet Duurzaam, Kerk Poeldijk koffieochtend, Vitis Welzijn Wateringen, 60+ klaar voor de toekomst, Plustival 's-Gravenzande, 3x bezoek door coaches bij verenigingen, 6 inleverdagen Tegelwippen bij Tuincentra, 1 ontwerp dag Klimaatplein. 2 keer aanwezig op weekmarkt met FIXBrigade en energiecoaches;

- de Westlandse 'buurtinformatiepunten' (Vitis) zijn getraind om om bewoners goed te kunnen verwijzen en te helpen met eenvoudige vragen.
- Het aantal volgers op Sociale Media is vergroot en de bezoekers website zijn toegenomen;
- Nieuwsbrief WWD; 10 keer verzonden, aantal ontvangers 2282;
- 53 energiescans uitgevoerd bij maatschappelijke organisaties.

Vooruitblik en lopende plannen

- **Uitbreiding Informatievoorziening in 2024:** De informatievoorziening voor winkels en bedrijven wordt uitgebreid, zowel via de website als de balie. De website en het e-mailadres van WestlandWoontDuurzaam worden hiervoor aangepast en ingericht.
- **Contract Bewonersaanpak (Energiecoaches):** Het contract met Groenoverleven.nu voor de bewonersaanpak (energiecoaches) loopt tot 31 december 2025 en kan twee keer met 12 maanden worden verlengd. Voor 1 januari 2025 wordt besloten of de verlengingsoptie wordt benut.
- **Energiecoöperaties:** Landelijke informatie en energiebesparingstips worden toegevoegd aan de website westlandwoontduurzaam.nl om energiecoöperaties te ondersteunen.
- **Monumenten:** De aanvraagperiode voor gemeentelijke subsidies voor monumenten start in februari 2025. Deze subsidie kan gecombineerd worden met de landelijke ISDE-subsidie en isolatiesubsidie, indien de woning voldoet aan de voorwaarden van de Lokale Aanpak Isolatie. De benodigde informatie wordt geplaatst op de site van WestlandWoontDuurzaam.
- **Verenigingen van Eigenaren (VVE's):** Voor VVE's in een slechte energetische staat wordt algemene landelijke informatie en energiebesparingstips beschikbaar gesteld op westlandwoontduurzaam.nl. Indien een VVE zich bij de gemeente meldt voor advies, wordt onderzocht of maatwerkoplossingen mogelijk zijn.

KPI's C Draagvlak verduurzaming bewoners en doelgroepen

Inzet campagne	• Aantal volgers campagne/ deelnemers events omhoog door inzet sociale media en vergroting algehele bekendheid campagne • Ca. 400 bezoekers duurzaamheidsevent 'Westland doet duurzaam' op 10 oktober 2025 (dag van de duurzaamheid)
Wijk aanpak (woningeigenaren)	• 100 nieuwe energiescans uitgevoerd door woningeigenaren; • 200 woningen voorzien van energiebesparende maatregelen door FIXbrigade; • 5 kennisbijeenkomsten in de wijk • 4 weekmarkten bezoeken: Isoleren: energiecoaches en FIXbrigade • 8 dagen bij Klimaatpleinen; Klimaatadaptatie en Isoleren; • Wijken bezoeken met koffiekar; voorlichting over subsidieregeling/Warmtenet; • Start participatietraject Warmtenet Monster in samenwerking met woningbouwcorporatie en warmtebedrijf HVC
Aanpak sportverenigingen	• De sportverenigingen ontvangen een samenvatting van de inzet van 2019-2023 • Mailbox westlandwoontduurzaam is beschikbaar voor vragen en suggesties van de verenigingen
Aanpak scholen/onderwijs	• Afronding van de in 2024 uitgevoerde scans met een informatief toepasselijk bericht aan alle scholen

Aanpak overige maatschappelijke organisaties	• Verzamelen van informatie over resultaat van de uitgevoerde scans • Mailbox westlandwoontduurzaam is beschikbaar voor vragen en suggesties van de maatschappelijke organisaties
Aanpak bedrijven	• Loketfunctie uitbreiden met extra klantadviseur Duurzaamheid • Provinciale en Rijkssubsidies bij bedrijven bekendmaken. • Bij belangenverenigingen BIZ, VVE evenals MKB en VNO-NCW bekendmaken welke mogelijkheden er zijn om bedrijven te verduurzamen middels brochure duurzaamheidsmaatregelen 2022 en deze actualiseren. • Implementeren duurzaamheidsvisie en strategie in bedrijventerreinvisie. • Raamovereenkomst (Energieke Regio) energiescans opstellen • Verkennend vooronderzoek draagvlak bedrijventerrein Vlotlaan Monster op warmtenet koppelen
Aanpak winkelgebieden	• Loketfunctie uitbreiden met extra klantadviseur Duurzaamheid • Energiescans uitvoeren via externe partij • Onderzoeken verduurzamingsmogelijkheden in een winkelgebied • Verkennend vooronderzoek draagvlak winkelgebied Monster op warmtenet koppelen

8. Speerpunt D Regionale samenwerking en wetgeving

Westland is onderdeel van de regionale energiestructuur (RES) en één van de gemeenten in Nederland die voor een grote klus staan. Samen met sectoren (o.a. Glastuinbouw) en overheden (o.a. RES-regio, PZH) is het van belang dat we oog houden voor realistische opgaven en rechtmatige en doelmatige uitvoering. Wetgeving vanuit het Rijk is essentieel en sterk bepalend en daarom noodzakelijk dat deze ten dienste staat van de (gewenste) rol en taak van de gemeente.

Ook in 2025 en verder staan er nieuwe kaders, taken, wetgeving en beleidsevaluaties op de planning. Westland is actief betrokken bij deze ontwikkeling. Hiervoor zijn onder ander de RES-ontwikkelingen relevant, maar ook de VNG, Greenport West Holland en de aanhaking op het NPLG-programma.

Uitgangspunten

1. Voor Westland is de betaalbaarheid en haalbaarheid van de transitie voor de verschillende doelgroepen voorwaarde;
2. De wetgeving en kaders vanuit het Rijk moeten zorgen dat de transitie rechtmatig uitgevoerd kan worden en met borging van de voorwaarden van de Gemeente Westland;
3. De kosten van de gemeentelijke taken en transitie moeten gecompenseerd worden vanuit het rijk.

Taken gemeente

De gemeente de wettelijke taak om regie te voeren op de voorzieningen in de ondergrond en moet meewerken aan inpassing van energievoorzieningen van nationaal belang. Gemeente neemt verplicht deel de regionale Energie Strategie. Westland is verbonden aan de RES-regio Den Haag-Rotterdam. Ook het eigen vastgoed moet uiterlijk in 2050 van het aardgas afgekoppeld worden, en moet voldoen aan de label C-norm voor kantoren. Het vastgoed wordt gecontroleerd op de energiebesparingsmaatregelen. Vanuit het team Vastgoed wordt op basis van de wettelijke uitgangspunten en de uitgangspunten uit de Westlandse Energie Opgave, een programmering opgesteld om deze doelen te gaan halen.

Terugblik

- **Laadpalenbeleid in 2024:** Het laadpalenbeleid bleef in 2024 stabiel. Binnen de concessie zijn 126 laadpalen geplaatst. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor de nieuwe laadvisie, het herijken van het laadpalenbeleid en het evalueren van de laadpalenconcessie.
- **Verduurzaming Vastgoed:** Voor de verduurzaming van het gemeentelijke vastgoed is een aanbesteding voorbereid voor verduurzamingsonderzoeken naar de kernportefeuille. Dit onderzoek wordt naar verwachting in het eerste kwartaal van 2025 uitgevoerd. Als vervolg op dit onderzoek worden duurzame meerjarenonderhoudsplannen opgesteld voor de verschillende gebouwen. Daarnaast zijn er succesvolle aanvragen gedaan voor DUMAVA-subsidies voor de aansluiting van twee gemeentelijke panden op het Warmtenet.
- **Regionale Energie Strategie (RES):** Binnen de RES zijn belangrijke stappen gezet in de energietransitie op regionaal niveau. Een milieueffectrapportage (MER) is uitgevoerd voor de uitvoering van RES 1.0. Er is voortgang geboekt op diverse doelen voor duurzame energieopwekking, zoals zonnepanelen op waterbassins en parkeerplaatsen (solar carports). Ook is er een handreiking opgesteld voor gemeenten over het thema "zon op parkeren." Verder is een eerste verkenning gemaakt van het energiesysteem binnen de RES-regio Rotterdam-Den Haag in 2050.
- **Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI):** In 2024 is het energieteam aangesloten bij het kernteam Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI). Binnen dit team is gewerkt aan de opstelling van een actieplan waarin wordt beschreven welke maatregelen nodig zijn bij aanbestedingen om CO2-reductie te realiseren.
- **Soorten Management Plan voor Monster en Ter Heijde:** Er is een begin gemaakt met het Soorten Management Plan voor de gebieden Monster en Ter Heijde. Dit onderzoek bevindt zich in de afrondende fase. De kosten hiervoor kunnen worden gedekt uit de SPUK Lokale Aanpak Isolatie.

Vooruitblik en lopende plannen

In 2025 vragen de volgende nieuwe ontwikkelingen extra inspanning:

Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen

We zetten ons in om het kernteam MVOI te ondersteunen. Door onze kennis en visie omtrent CO2-reductie te delen willen wij het aanbestedingsproces van de gemeente verder verduurzamen.

Laadvisie

In de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) is afgesproken dat iedere gemeente een integrale laadvisie opstelt. In 2025 zal deze laadvisie door Westland moeten worden opgesteld en vastgesteld. Deze laadvisie richt zich op de volgende gebruikersgroepen:

- personenvervoer
- doelgroepenvervoer
- taxi's
- lichte logistiek
- zware logistiek
- deelvervoer

Beleid laadinfrastructuur

Elke gemeente moet naast de Integrale Laadvisie op grond van de NAL ook het Plaatsingsbeleid vastleggen. Het huidige beleid zal in 2025 worden aangepast aan de

strategische keuzes die in de laadvisie worden gemaakt. Tevens kan het beleid worden uitgebreid met beleid t.a.v. o.a. snelladers, laadpleinen en innovatieve laadconcepten. Westland infra maakt onderdeel uit van het projectteam dat verantwoordelijk is voor de laadvisie. Deze samenwerking is o.a. aangegaan om goed te kunnen voorsorteren op toekomstige netcongestie.

Einde laadpalenconcessie

De huidige laadpalenconcessie, waaraan Westland in regionaal verband meedoet, loopt op 31 december 2025 af. In regionaal verband worden dan ook voorbereidingen getroffen om deze concessie opnieuw aan te besteden. Westland moet op korte termijn (in ieder geval in 2024) besluiten of zij aan de nieuwe regionale concessie wil gaan deelnemen, of dat zij de voorkeur geeft aan een ander model of het zelf exploiteren van de laadpalen.

Data-gedreven energietransitie

Er is behoefte aan een data-gedreven energietransitie. Data over energie- en warmtegebruik en energie opwek binnen de regio is cruciaal om beleid te verankeren en te programmeren. Om hiermee aan de slag te gaan, voeren we een nulmeting uit. Deze meting bestaat uit het verzamelen van de beschikbare data en het verzamelen van de data behoefte binnen de energietransitie. De eerste focus zal liggen op het verzamelen van data die nodig is voor het opstellen van het warmteprogramma.

Energievoorziening grote projecten waaronder Flora Campus

Bij projecten gebiedsontwikkeling moet gemeente samen met netbeheerder en ontwikkelaars al in een vroeg stadium keuzes maken over de toekomstige energievoorziening. Gemeente zal als vergunningverlenende instantie voor de energie infrastructuur, de bodem en gronduitgifte besluiten nemen over de passende energie infrastructuur. Voor Flora Campus is een studie uitgevoerd welk energiesysteem passend is. Op het Flora Campus terrein komt ruimte voor 750 flexwoningen, 1250 huur & koop woningen, 58.000 m2 bedrijfsoppervlak en 73.000 m3 oppervlak voor voorzieningen. Onderzocht zijn varianten met collectieve warmte en individuele all electric varianten. In 2025 zullen projectontwikkelaars van onderdelen van de te ontwikkelen campus samen met de netbeheerder en gemeente keuzes maken. Ook voor andere grote projecten zal de verkenning naar passend energiesysteem tijdig uitgevoerd moeten worden.

KPI's D Regionale samenwerking en wetgeving

Zienswijzen wetgeving	Diverse consultaties/ zienswijzen
MVOI	• Actieplan MVOI
Laadvisie	• Overzicht aantal en locaties laadpalen • Laadvisie opstellen
Flora Campus	• Studie gereed naar energiesysteem • Vervolg-acties uitvoeren vanuit studie
RE-Greenhouse	• Verbinding met andere Europese Glastuinbouw Clusters leggen op energiegebied • Werken aan tool voor tuinbouwondernemers om keuze te maken in energiesystemen
RES (Regionale Energiestructuur)	• Afronding Plan MER RES 1.0 • Verdere theoretische uitwerking energiesysteem van 2050 • Samenwerking om wetgeving vlot te trekken • Start gesprekken richting RES 2.0